

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6,50 —
mesec : 2,20 —

V upravnih prejemih:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1,70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 284.

V Ljubljani, v torek 10. decembra 1901.

Letnik XXIX.

Uspehi vseučiliške debate.

Nujnost vseučiliškega predloga je bila v zbornici odklonjena. Na to stran nimamo nobenega drugega uspeha, nego da so se Slovenci pojavili v državni zbornici kot element, ki je toliko energičen, da kaj zahteva, in ki ima med seboj tudi nekaj čilih moči, ki se upajo to zagovarjati vkljub hrumenju nasprotnikov. Na drugi strani pa je ta zadeva, ki je bila osnovana za to, da Slovence druži v skupnem boju, pokazala v grozno kričečih barvah tudi nasprotje med našima strankama. Naši poslanci, med njimi zlasti dr. Šusteršič, so se obnašali vsi do zadnjega popolnoma korektno.

Liberalci tudi v tej vzvišeni narodni zadevi ne poznajo drugega smotra, kakor blatiti dr. Šusteršiča. Vse so storili, da bi preplašili dr. Šusteršiča — in zopet se je pokazala zveza naših liberalcev z Vsenemci tudi v tej zadevi, v kateri je poslanec Berger tako strastno in zaničevalno pobijal našo zahtevo. „Narod“ je nedavno pisal, da hoče dr. Šusteršič porabiti to priliko, da se „rehabilitira“ (česar ne potrebuje, ker ga je sijajno povzdignilo zaupanje ljudstva še pri deželnozbornih volitvah in prej, ko je dobil nebroj zaupnic od svojih volivcev.) Vsenemec Stein je pa klical v petkovi seji: „Dr. Šusteršič si hoče s svojim nastopom mandat rešiti.“ Ta klic je seve smešen za vsacega poznavalca naših razmer — ali ujemal se je čudovito s tem, kar je pisal „Narod.“ — Zlobnost tega „Narodovega“ pisarjenja se vidi tudi, če se pomisli, da je dr. Šusteršič postal predlagatelj, ko ga niti na Dunaju ni bilo. Saj so se jugoslovanske stranke ob njegovi nenavzočnosti zedinile, da prevzame prvo mesto predlagatelja, torej tudi utemeljitev predloga. Če bi se dr. Šusteršič na to umaknil in utemeljitev prepustil komu drugemu — bi s tem sam sebe kompromitiral in pokazal, da mu manjka poguma in da ne ve ceniti svojih pravic in dolžnosti kot poslanec.

In ravno na to je šlo vse prizadevanje liberalcev. Zato so še v četrtek in petek zjutraj z raznimi terorističnimi sredstvi, seve po ovinkih, izkušali dr. Šusteršiča prestrašiti, da bi ne govoril.

Dr. Šusteršič je pa vse te poizkuse mirno, odločno in brez pomisleka odklo-

nil. Rekel je: „Jaz sem poslanec slovenskega ljudstva, voljen s tako impozantno večino, kot noben drug poslanec. Moja pravica in dolžnost kot poslanec je, da govorim o tako vitalni zadevi našega naroda. Te pravice si ne pustim od nikogar krati. Če bodo Vsenemci razgrajali in me blatili, — je to le sramota zanje in za tiste „Slovence“, ki so me na tako nesramen način obrekovali. Če že mora biti škandal, naj se zgodi: vsa odgovornost zadene izdajalce našega naroda, s katerimi bode narod vedel obračunati.“

Prišlo je torej do seje — in Vsenemci z našimi liberalci vred so sijajno pogoreli. Poslanec Stein s svojim vpitjem in zabavljanjem ni našel resonance — par surovosti drugih Vsenemcev se je popolnoma izgubilo — in dr. Šusteršič je žel popoln, sijajen uspeh. To so priznavali vsi jugoslovanski poslanci, izvzemši seve naše liberalce.

To vedo tudi liberalci, ki so potrti odšli iz zbornice, nezadovoljni sami s seboj in z „odjenljivostjo“ Vsenemcev, ki so jim bili mnogo premehki.

Posebno pa je te gospode potlačil popolni neuspeh dr. Ferjančičev.

Mi bi to zamolčali — bil je naš trden namen — toda „Narodova“ pisava nas osvobojda vsakega obzira. Dr. Ferjančič je v petek tako slabo govoril, da je pri prijateljih žel — tiho in temeljito pomilovanje. Vsa duševna liberalna inferiornost se je pri tej priliki pokazala. Mož, ki je menda, kakor trdi „Narod“, tako odločno silil, da mora univerza priti pred Božičem v razpravo — ki je baje že v ponedeljek hotel to razpravo imeti — ta mož še v petek ni znal govoriti. Bral je nekaj napisanih klavernih stavkov, poslušala ga je pa le peščica poslancev, in ko je končal, so le roke dr. Tavčarjeve in Plantanove dale pohleven glas od sebe, sicer ni bilo čuti nobenega, res prav nobenega, niti najmanjšega odobravanja. Fiasko je bil popoln in pod tem utisom je tudi dr. Ferjančič zapustil dvorano...

Nerazumljivo je, kako more pod utisom te blamaže „Narod“ biti tako impertinenten, da se zaganja v dr. Šusteršiča! Imeti

more le en namen: pokriti neuspeh Ferjančičev! Toda tega namena ni dosegel, ker je le nas prisilil, da Ferjančičev poraz brez ovinkov razkrijemo! Dr. Ferjančič naj se za to uslugo zahvali pri svojih prijateljih v uredništvu „Slovenskega Naroda“ in izven njega.

Vs peh debate se da kratko označiti tako:

1. Popoln moralen uspeh Slovencev vsled sijajnih govorov dr. Šusteršiča in dr. Ploja.

2. Približanje „Slovanskega centra“ in „Hrvatsko-slovenskega kluba“ ter ogorčenje vseh poslancev teh dveh klubov nad postopanjem liberalne stranke v tej zadevi.

Sicer je žalostno, da so liberalci s svojim postopanjem v tem vprašanju delali le na to, da postaja razpor med nami vedno hujši, a če motrimo stvar s svojega ljudskega katoliškonarodnega stališča, smemo biti s tem uspehom za zdaj zadovoljni, ker se je zopet pokazalo, da liberalci niso za rabo za koristno narodno delo.

Najgrše je bilo pa, da so neumno in surovo gonjo zoper dr. Šusteršiča in blatenje katoliško narodne stranke zanesli med dijaštvo. Dokler delajo dijak za uzore in za izobrazbo, smo vedno na njihovi strani, a kadar začno delati surovo in neumno, jim moramo vkljub vsem svojim simpatijam do mladine vendar dati po prstih. Ali ni smešno, da nekaj dijakov, ki jim je zelo potrebno, da bi se natančneje bavili s študijami, zahteva v surovem pismu, da naj poslanec pete kurije odstopi, ker ga — nekaj dijakov ne mara. To je tako neumno, da je pač edino le „Slov. Narod“ sposoben, take izjave ponatiskovati. Toliko „poučen“ so ti mladi politiki, da trdijo, da je dr. Šusteršičev nastop škodoval univerzi!

Nujnost predloga po sedanjih parlamentarnih konstelacijah ne bi bila sprejeta, naj bi bil zanjo govoril kdorkoli. Če ji je kdo škodoval izmed Slovencev, škodoval ji je edino le Tavčarjev govor o inferiornosti Slovencev. Cez to se pa vsi ti mladi politiki ne upajo reči nič. Sploh pa dijakom ne zamerimo toliko tega nepremišljenega koraka, kakor onim, ki so jih nahujskali.

Te nevredne malinacije na liberalni strani, deloma otročje neumne, deloma strupeno zlobne, so imele le uspeh, da vsak razsoden človek odločno obsodja vso liberalno stranko. Čem bolj pa taki ljudje napadajo naše poslance, zlasti dr. Šusteršiča, tem trdnjše stališče imajo in tem večje zaupanje uživajo.

Govor dr. Šusteršičev o slovenskem vseučilišču.

(Konec.)

Vseučilišče je potrebno.

Neopravičeno je torej očitjanje, da smo to vprašanje sedaj sprožili kot demonstracijo ali iz narodne zaslepljenosti. Razprave v kranjskem dež. zboru so dokazale, da vsi Kranjci obeh narodnostij, ali vsaj poklicani zastopniki obeh narodnostij priznavajo stvarno popolnoma utemeljeno zahtevo.

Gospoda moja! To vseučilišče naj bi služilo kulturnemu razvoju vseh narodov, ki bivajo v južnih pokrajinah. Jaz le ponavljam, kar se je že v kranjskem deželnem zboru naglašalo, da imamo v prvi vrsti kulturne koristi južnih dežel pred očmi in da ne zahtevamo malovredne vzgojilnice za uradnike. Mi hočemo pravo vseučilišče — universitatem literarum —, ki bi se moglo popolnoma meriti z obstoječimi vseučilišči. In vseučilišče v smislu sklepa kranjskega dež. zbora bi tudi ustrezalo svojemu smotru. Seveda se je treba ozirati tudi na praktično stran. Najveljavnejši praktični razlog je dejstvo, da v južnih deželah nimamo dovolj učnega naraščaja, ki bi tudi v jezikovnem oziru mogel izvrševati svojo nalogo. Ta nedostatek je priznal tudi kranjski dež. zbor. Ker nimamo vseučilišča, tudi nimamo dovolj duševnega naraščaja, zato prihajajo v deželo uradniki, katerim sta tuja dežela in ljudstvo, ki le za silo lomijo jezik domači in nimajo pravega zanimanja in ljubezni za koristi prebivalstva in dežele. Ljudstvo bi moralo v uradniku videti svojega prijatelja. Godi pa se ravno nasprotno, da ljudstvo uradnikom ne zaupa, ker vidi v njih večkrat svoje nasprotnike ali ljudi, katerim je narodov blagor tuja stvar. To so nezdrave razmere, ki ne pospešujejo ne ljudskih, ne državnih koristij. (Res je!)

LISTEK.

Sestra.

Maloruski spisal M. E. Markovič, preložil J. I.

(Dalje.)

8.

Dovedla me je gospa v svojo hišo. Hiša ni velika, sobice so nizke, notri stoje mize in stoli, vse po vrsti ob zidu in na oknih so zavese in na steni visi zrcalo — tako, da ne poznaš samega sebe, ako se vanje ozreš: takó ti skrivi obraz. Srečala nas je gospica, že odrasla, primernege stasa, a ne posebno lepa.

»Kaj je, mama«, vpraša, »ste jo li dobili?«

»Glej, za menoj gre. S kmetov je.«

»Oh, mama, karkoli naredite, ni prav. Cemu vam bode s kmetov? Taka ničesar ne razume: niti sraje likati niti drugih stvari opravljati. Mar jo hočemo gledati kakor naslikano?«

In zaloputne vrata, da so stoli poskočili, kakor da so živi.

Vidim, da mi tukaj ne bode dobro. Kdo je še kje kaj takega videl, da se je otrok proti svoji materi tako obnašal?

A starica ni niti besedice odgovorila svoji hčeri.

»Skuhaj kosilo«, reče, »žena!«

Pokazala mi je vse in me poučila, kaj in kako naj napravim, in me pustila samo v hiši. H kosilu je prišel tudi njen mož trgovec, visok, rjavkast, v zelenem kaftanu, oči so mu bile vesele in bistre. Priklonil se mi je in rekel:

»Žena, če bodeš pridna, pa bomo dobri prijatelji!«

Hvala mu, ker me je nekoliko utešil s prijazno besedo. Težko sem delala, Bože moj, težko. Celi dan v poslu: še enega ne dovršim, že me čaka drugo. Stara niti ene ure ne presedi križemrok, ali hči je tako sitna, da te Bog reši! Izide solnce, že godrnja, zaide, pa zopet kaj čeblja. In to ni dobro in ono ni v redu in nikar tako ne govori in nikar tako ne hodi! Pa ko bi samo nad menoj revakala, ali zadere se tudi v svojo mater: »Zakaj ni pri nas tako, kakor je pri

Ivanenkovi, kjer je vse gosposko, lepo, izborna, a pri nas vse kmečko? Jaz«, pravi, »ne morem tako živeti!« In sede in zajoka. A mati jo teši, jo objame okrog vratu: »Ne plakaj, hčerka, ne plakaj! Bode že Bog dal, da bode tudi pri nas vse gosposko.«

A oče govori ravno nasprotno:

»Oj, hčerka, ne bodi neumna! Kako ti to govoriš, kakšno gospodstvo se ti vrti po glavi? Glej, da se ti ne bodo ljudje smejali!«

Pa ona se razsrdi in zbeži.

»Glej«, pravi potem svoji ženi, — »Bog naju kaznuje, ker sva otroka tako razvadila. Ne pusti ji, žena, če ne, se bodeš kesala! Zakaj je pameti ne naučil? Ti si mati in varuhinja. Celi dan ti sedi in godrnja in niti prsta ne gane. Ako ljubiš svoje dete, nauči ga s silo, ako ga z lepim ne moreš.«

Ali hči ne posluša ravno rada svoje matere: glavo dvigne, kakor hudoben konj, ter gre iz sobe.

Bog jim je poslal nesrečo. Gospod je zbolel in naglo umrl. Ko je umiral, je poklical hčerko k sebi ter ji rekel:

»Draga moja hčerka, mila moja hčerka! Ti si me zelo žalostila, ali Bog naj ti odpusti! Poslušaj me vsaj zdaj: ne hrepeni po gospodstvu, ne bodi ponosna! Tvoj rod je velik in slaven: ni porodil niti hudodelca niti grešnika, kakor drugi bogati rodovi. Živi v tem, hčerka, kamor te je Bog postavil, in spoštuj svojo staro mater. Skrbi zanjo in ne pusti, da bi ona morala v svoji starosti zate skrbeti. Poslušaj me, hčerka!«

Ali ona samo joka ter mu poljublja roko. Oa jo blagoslovi in vnovič vpraša:

»Kaj, ali si bodeš zapomnila moj opomin?«

»Zapomnila, mili oče!«

Pokopali so ga na Skavici. Zbralo se je ob njegovem pogrebu toliko ljudi, meščanov, da bi nikjer ne padel oreh na tla. In nisem čula kdaj kaj slabega o pokojniku, vsi so mu želeli nebesa, tako je bil dober človek.

(Dalje prih.)

*) Pokopališče v Kijevu.

Gospoda moja! Sklicujem se zopet na dež poslanca barona Schwegla, ki je o tej točki rekel v seji 11. svečana 1898: »S stališča dežele — in to govorim z ozirom na slovensko uradovanje — si trezen in resen politik ne more prikrivati potrebe, da se osobito oni uradniki, ki so poklicani uradovati v slovenskem jeziku, morajo skrbno in temeljito izobraziti v slovenskem jeziku. V to ne zadošča zasebna izobrazba, temveč je treba, da se osobito za pravno vedo postavi stalna tradicija in trden temelj, ki je za pravno varnost največjega pomena. Tega praktičnega stališča ne more nihče zanikati!«

Tem besedam prevzvišenega g. poslanca prav nič ne dostavljam.

Število visokošolcev.

Vprašanje je, ali bi vseučilišče v Ljubljani imelo dovolj slušateljev. Že prej sem imenoval 1000 mladeničev, iz katerih bi se nabirali slušatelji novega vseučilišča. Odšteti moramo seveda najprvo število onih, ki bi iz raznih vzrokov pohajali druga vseučilišča. Ker za sedaj ne zahtevamo medicinske fakultete, odšteti bi morali medicince, dalje tudi bogoslovce, ki so v semeniščih izven Ljubljane.

Ako slabo računam, odštejem jih polovico. Torej jih preostaja še vedno 500, ki bi gotovo obiskavali nameravano vseučilišče v Ljubljani. V kranjskem dež. zboru so pesimisti računali vsaj na 400, optimisti na 600—700 slušateljev. Torej povprek jih ostane 500. Število slušateljev pa bi se gotovo pomnožilo, ko bi doma imeli vseučilišče. Pripomnim tudi, da sem računal le z dijaki slovanske narodnosti. Število pa bi se gotovo pomnožilo s slušatelji onih narodnosti, ki bivajo v naših južnih pokrajinah. A če vzamemo le 500 ali celo 400 slušateljev, je to število še vedno večje, nego število slušateljev na vseučilišču v Crnovicah, kjer je bilo zadnja leta do 350 slušateljev. Novo vseučilišče bi torej imelo dovolj slušateljev in v tem oziru se nam ne more ugovarjati.

Učne moči.

Kaj rado pa se nam ugovarja: Kje pa dobite profesorje za slovenska in hrvatska predavanja? Tisti, ki nam s tem ugovarjajo, naj si ne razbijajo glav ter naj vse skrbi prepusté nam in našemu narodu. Gospoda! Da že danes nimamo cele kopice vseučiliških profesorjev, je vendar naravno, ker nimamo vseučilišča. Kjer ni gledališkega odra, tam ni igravcev, kjer ni srednjih šol, tudi ni profesorjev za srednje šole, kjer ni ljudskih šol, tudi ni ljudskih učiteljev. In vendar je precej slovenskih sinov, ki delujejo kot profesorji na tujih vseučiliščih, in ti profesorji niso najslabši. Naš narod bode imel v kratkem dovolj učnih močij za domače vseučilišče, ako se ustanovi. Iz našega naroda so se porodili možje, kot Vega, Kopitar, Miklošič, Krajnc in drugi. (Dobro!)

To vprašanje je staro.

Gospoda moja, opozarjam Vas na to, da vprašanje glede vseučilišča v Ljubljani za Jugoslovane ni od danes ali včeraj, ali da se je rodilo šele l. 1898 v kranjskem deželnem zboru.

To vprašanje je že nad 100 let na dnevnem redu. Že l. 1787 so kranjski stanovi zahtevali modroslovno fakulteto v Ljubljani. V letih 1810 do 1813 je bilo v Ljubljani popolno vseučilišče. Do l. 1848 se je vzdržala medicinsko-kirurška šola, filozofska in teološka fakulteta. L. 1848 se je pričelo živahno gibanje za vseučilišče v Ljubljani. Poslanec dr. Ulepič je v kremenjskem državnem zboru sprožil to vprašanje. In kaj je l. 1848 — prosim l. 1848 — minister grof Stadion odgovoril na zahtevo dr. Ulepiča? Rekel je: »Vlada se je prepričala, da je vseučilišče v Ljubljani koristno in potrebno (Cujte, čujte!) in da tako vseučilišče zahteva tudi strogo izvrševanje načela glede narodne ravnopravnosti in enakomernega varstva splošnih koristij. Načrt pa se more šele tedaj izvršiti, ko bode gotova reforma visokih šol.«

Ta reforma je bila izvršena, toda vprašanje glede ljubljanskega vseučilišča je zapalo. Pač je vlada l. 1849 v Ljubljani ustanovila dve juridični stolici s slovenskim učnim jezikom. Te dve slovenski stolici so prenesli v Gradec, kjer sta se vzdržali do

l. 1855. (Cujte!) Tu je predaval slavni dr. Krajnc, ki je pozneje umrl kot profesor na praškem vseučilišču. Vsak jurist pozna njegovo ime. Na graškem vseučilišču je v slovenskem jeziku predaval civilno pravo. Do l. 1855 je v Gradcu dr. Kopač predaval kazenski pravni red, in dr. Skedel, oče velečenjenega g. poslanca in nemškega voditelja v Bukovini, je v slovenskem jeziku predaval kazensko pravo. (Cujte, čujte!) Dalje sta dva bogoslovna profesorja, dr. Robič in Tosi, posamezne predmete predavala v slovenskem jeziku.

Torej, gospoda moja, je to vprašanje jako staro. In če je to vprašanje glede slovenskega vseučilišča v Ljubljani že toliko časa na dnevnem redu, zato gotovo danes ni manj nujno. Nasprotno, ravno zato je že skrajni čas, da se ta naša zahteva izvrši.

Denarna sredstva.

Dovolite, da se nekoliko omenim denarnih sredstev. Ako se ozremo na potrebščino vseučilišča v Crnovicah, trebalo bi v ordinariju za ljubljansko vseučilišče okoli 400.000 kron. Potrebščina za vsa vseučilišča znaša 11 milijonov kron. V primeri s to potrebščino je 400.000 kron v resnici le beračija (pritrjevanje) za tako važno in nujno kulturno zahtevo cesarju udanih in zvestih narodov, ki so si pridobili tolike zasluge za obrambo državne meje na jugu. (Pohvala.)

V začetku bode seveda treba večjih investicij. Opozarjam pa na sklep kranjskega deželnega zbora z dne 28. svečana 1898, ko je dežela Kranjska navzlic svojim slabim financam za vseučilišče obljubila 500.000 kron. (Cujte, čujte!)

Naši nasprotniki.

Ako se torej to vprašanje stvarno razpravlja, dobro vedó naši nasprotniki, da se ne morejo posebno upirati s stvarnimi ugovori. In to je menda vzrok, zakaj so se ustavljali, da bi se naš predlog odkazal šolskemu odseku.

Stvarna in mirna razprava o tem vprašanju v mirnejšem ozračju šolskega odseka jim ne ugaja, ker se bojé, da bi stvarni razlogi morda uklonili stranke, ki bodo tukaj v zbornici vsled terorizma narodne fraze pomagale za sedaj pokopati naš predlog.

V koliki zadregi so naši nasprotniki, kaže glavno glasilo nemških liberalcev na jugu, Grazer Tagespost, ki je 11. nov. pisala: »Pripomniti je treba, da je ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu danes le še vprašanje časa, ustanovitev jugoslovanskega vseučilišča pa vprašanje bližnje bodočnosti. Kar se enemu dovoli, to se drugemu ne more odreči.«

Gospoda moja! Te besede so jako pametne, in mislil sem si, da se stari teti zopet povrača pamet. (Smeh.) Toda, gospoda moja, drugi dan 12. nov. pa v večernem listu že drugače trobi, ker jo je menda kdo sunil v rebra. Tu piše odločno proti ideji jugoslovanskega vseučilišča ter pravi: »Kakor so razmere mej Jugoslovani, bi bilo ljubljansko slovensko vseučilišče popolnoma pod vplivom ljubljanskega škofa in klerikalcev. Kje je potem mogoča prostost vede?« (Smeh.)

Čudno, da se graška »Tagespost« toliko zanimlje za to vprašanje, katero bi v prvi vrsti moralo zanimati naše liberalne sorojake. In čudno, da naši liberalni sorojaki v tem oziru nimajo strahu! Nasprotno! Jaz ne znam brati mislij, a mislim, da so moji liberalni sorojaki o tem prepričani, da bi vseučilišče v Ljubljani le koristilo njihovi stranki. (Dobro!)

Toda, gospoda moja, mi »nazadnjaški klerikalci« eskomptujemo to nevarnost, ker se ne vlečemo za strankarske koristi, ampak hočemo le nesebično služiti svojemu narodu in ker smo prepričani, da more višja izomika narodu le koristiti. (Pohvala.) Nam je pač vse eno, ali imamo s strankarskega stališča dobiček ali izgubo.

Konečno graška »Tagespost« sproži najnovejšo misel. Predlaga namreč, jugoslovansko vseučilišče naj se ustanovi v Sarajevu. (Smeh.) To sem navedel, da pokažem zadrego naših nasprotnikov. Ti so v veliki zadregi, ker so nemški poslanci v kranjskem dež. zboru v načelu popolnoma pritrdili naši zahtevi.

Ravnopravnost, kje si?

H koncu še nekaj besed. Trdi se večkrat, da hočemo z jugoslovanskim vseučil-

liščem ustvariti novo preporno vprašanje. Gospoda moja! Da, to vprašanje je preporno, tega ne moremo tajiti, a žalostno je, da je tako! Žalostno je, da si moramo šele v političnem boju izvojevati, kar nam prisojajo pravo, kar nam je bilo obljubljeno l. 1848, kar bi nam država morala prostovoljno brez sile dovoliti! Ni čudno, da naša država peša in hira vsled narodnostnega prepira! Da, gospoda moja, odkod ta narodnostni prepir? ... (Posl. dr. Steinvender: Vi morate nujnost utemeljiti!)

Nujna potreba je, da preneha naš prepir. (Tako je!) Kje so vzroki prepira? Ker država, ki je po svoji naravi in vsem ustroju le skupina raznih narodov, ker ta država ni izvršila svojih dolžnostij do raznih narodov (Tako je!), da ta država ni izvršila svoje kulturne naloge, osobito z ozirom na slovanske narode! (Tako je! Res je!) To je vzrok, da ti narodi to, kar jim država odreja, morajo zahtevati v političnem boju, kar bi po zakonu že davno morali imeti.

Saj se ni treba sklicevati na znani člen 19. drž. temeljnega zakona. Naravna in vsakemu jasna je ta dolžnost države, ki je skupina raznih narodov, države, ki hoče biti skupna domovina vseh svojih narodov.

Povrhu pa imamo še člen 19. drž. tem. zakona. Tedaj gospodujoča stranka je avstrijskim narodom obljubovala zlate gradove; toda nobene obljube ni izvršila, pač pa je ravno narobe delala. Namesto da bi država pospeševala narodni in kulturni razvoj vseh narodov, je mogočna stranka v imenu države delala le ovire. In to se je godilo le z ozirom na one stranke, ki so državne koristi in državo samo za svoje strankarske namene uzele v zakup. Ko bi bili izvršili obljube člena 19., gotovo bi si bila naša domovina prihranila marsikatero bridko uro. To je moje prepričanje — in morda mnogo drugih gospodov.

Gospoda moja! Kar se še ni zgodilo, to je še vedno mogoče. Čas mora priti, ko bode naša država pravična vsem svojim narodom, ker sicer si država sama uniči pogoj svojega obstanka. Ker pa sem trdno prepričan o bodočnosti naše domovine in da bode Avstrija pravična vsem svojim narodom, zato tudi za gotovo upam, da bomo dosegli, kar zahtevamo s svojim nujnim predlogom.

Gospoda moja! Prosim Vas, da glasujete za nujnost predloga. (Živahna pohvala in ploskanje. — Govorniku od raznih stranij čestitajo.)

Državni zbor.

Dunaj, 9. dec. 1901.

Nova pogajanja.

Minoli teden je ministerski predsednik s svojim govorom v proračunskem odseku za trenutje razjasnil politično vreme. Obžaloval je, da parlamentarni stroji prepočasni meljejo in da poteka čas za velevažna vprašanja, ki čakajo v bodočem letu rešitve. Državni zbor mora rešiti avstro-ogersko nagodbo in avtonomni carinski tarif. Tekom bodočega leta mora delegacija izvršiti svojo nalogo, deželni zbori imajo nakopičenega gradiva in konečno mora državni zbor določiti še proračun za leto 1903. Že samo ta nujna vprašanja zahtevajo za več mesecev dela.

In če pogledamo v zbornico, vidimo nered vsepovsodi. Proračunski odsek dela tako »temeljito«, da morda še do 20. prosinca ne odobri proračuna. Danes se je pričelo drugo branje začasnega proračuna. Govornikov je oglašenih dolga vrsta. Če vsakdo govori le pol ure, je ta teden zopet zgubljen. Vsled tega vlada zopet preti, kakor gospodinja nagajivim učencem, da razpusti zbornico. In kaj potem? Vlada sama dobro ve, da nove volitve ne zboljšajo parlamentarnih razmer. Jako se vara, ako meni, da bodo volivci poslancem zavezali roke in jezike. Boj je v prvi vrsti mej Cehi in Nemci. Za slučaj novih volitev bi prišli na površje na obeh straneh še radikalnejši življi. Torej bi vlada parkejna pregnala z belcebubom.

Ti pomisleki so rodili misel, naj bi se pričela nova pogajanja mej Cehi in Nemci. Že minoli teden je ministerski predsednik v dogovoru z nemškimi in češkimi voditelji pričel presti staro nit, da bi zbližal češki in nemški narod, dosegel vsaj začasno premirje ter ustvaril trdna in zanesljiva tla za ogromno delo in bližnji bodočnosti. Razna

nemška glasila pozdravljajo ta resni in potrebni koraki ministerskega predsednika, dobro vedoč, da tako ne more in ne sme dalje. Vsi trezno misleči uvidevajo, da voda teče v grlo. Toda že se oglašajo brezobzirni nemški šovinizem; politiki, ki svoj obrt in zaslužek iščejo v nadaljnjem hujkanju, pretó z divjim odporom.

Tako izjavlja bivši poslanec Wolf v svojem glasilu, da je vsenemška stranka prava zastopnica nemškega prebivalstva na Češkem in da je proti njeni volji vsaka sprava nemogoča. Cena za spravo pa je nemški državni jezik. Tako? Cesar Nemci niso mogli doseči, ko so imeli v rokah vso, neomejeno oblast, to naj se zgodi sedaj, ker tako Wolf hoče!

Ob zadnji uri.

Tako nekako se glasi odmev današnjega govora, ki ga je ravnokar izgovoril ministerski predsednik dr. pl. Körber. V razpravi je začasní proračun v drugem branju. Vsenemški poslanec dr. Dötz je govoril večinoma o kmečkih razmerah. Dr. Ryba je navajal že znane vzroke zmešnjav v Avstriji in agonije v parlamentu. Glavni vzrok je nemška nespravljivost.

Nato vstane ministerski predsednik. Vse se zbere pred ministersko mizo, ko dr. pl. Körber mej splošno tišino zbornici napoveduje zadnjo uro. On pravi: Vlada ni pretila z razpuščenjem, to so gotovo časniki storili na svojo odgovornost. Toda vlada se zaveda svoje dolžnosti nasproti državi. Ako ta parlament noče ali ne more izvršiti svoje dolžnosti, potem si pač vlada umije roke, a stranke, ki ovirajo delo, naj kličejo: »Mea culpa, mea maxima culpa.« Mogoče je, da vlada zopet apeluje na volivce, ali pa poskusi z novo ustavo, kar bi ne bilo prvič v Avstriji. Ker moram s pismom na pošto, jutri več o ministrovem govoru. Pripomniti moram, da je dr. pl. Körber svaril na levo in desno. Ko bi bil govoril z govorniškim ognjem, vzbudil bi bil splošno senzacijo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. decembra.

Češko-nemška sprava

je zopet na dnevnem redu. Listi poročajo, da se je vršilo že nekaj zaupnih dogovorov mej vlado oziroma češkimi in nemškimi voditelji glede priprav za obnovo spravni pogajanj, ki naj bi se vršila o božičnih počitnicah. Inicijativo za novo pravno akcijo so dali zopet češki voditelji, ki so s tem pokazali svojo spravoljubnost. Zaupniki češkega naroda so se o potrebnih prvih korakih že razgovarjali na zadnjem sestanku v Pragi in določili brzkone tudi načrt, po katerem jim bo postopati pri pogajanju z Nemci. V meritornem oziru Čehi dosedaj še niso imeli nikakih dogovorov z vlado.

Vrešenska afera v pruskem državnem zboru.

Znana vnebovpijoča krivica, ki se je dogodila Poljakom na Poznanjskem, je prišla potom interpelacije poljskih poslancev tudi v državni zbor. Razprava o tem se vrši v današnji seji. Razgovor bo vsekako zanimiv, ker bodo zastopniki poljskega naroda osvetlili marsikaj, kar potom časopisja ni moglo priti v javnost. Vlada bo seveda po svojih zastopnikih skušala dokazati, da se Poljakom ne godi nikaka krivica, česar pa seveda niti sami ne verjamejo.

Vrešenska afera v uradni tuči.

Z ozirom na razpravo, ki se vrši v današnji pruski zbornici, prinaša »Nordd. Allg. Ztg.« »avtentiško« poročilo o celem dogodku ter o razmerah, ki so bile merodajne za obsodbo. Po uvodu, v katerem govori o nemškem poučnem jeziku, piše list: Okr. šolski nadzornik je prejel v maju od vlade nalog, naj zapre one otroke, ki ne izvrše danih nalog, in jih tudi sicer telesno kaznuje, če bi se ustavljali. Ko je imenovani, ki je sicer redno nadzoroval pouk, 20. maja prišel v šolo, našel je, da je 26 otrok zaprtih, ker niso hoteli brati nekega stavka iz nemških zgodb, kakor je zahteval učitelj. Nadzornik je otroke prijazno (!) opomnil in pozneje oprostil kazni vse, ki niso kazali upornosti. Ostalo je zaprtih še 14 otrok, ki so potem dobili prav zmerno (?) telesno kaznen. Z drobno palico je dobilo troje deklic po 4, 3 deklice in 1 deček po 3, 1 deček in 5

deklic po dva udarca na vsako roko. To je dalo povod nadaljnim nemirom. — Poročilo je, kakor omenjeno, uradno in bo torej seveda moralo biti resnično. Če je pa res samo ta dogodek povod odločnemu nastopu očetov in mater proti šolskemu vodstvu, pa ne more nihče verjeti.

Francosko-nemška zveza.

Misel, ki jo je sprožil v francoski zbornici poslanec Massabuau glede zveze mej Francijo in Nemčijo, ni našla tako nepovoljnega odmeva, kakor so to pričakovali razni francoski državniki. V listu »Autorité« se namreč posl. Cassagnac peča s to zadevo in je ne zametuje. On sicer pravi, da kaže Francija veliko slabost, ker se hoče istodobno zvezati z Anglijo in Nemčijo. To pa je seveda nemogoče. Prišel pa je trenutek, ko se Francija mora odločiti, če noče, da postanejo bremena neznosna, ki jej jih nalaga sedanji nje zunanje-politiški položaj. Zbližanje z Nemčijo se torej zdi praktično vsem, ki dobro mislijo s Francijo. Sodelovanje Nemčije v kinetičnih vodah pod Walderseejevim poveljstvom je to pokazalo. S sporazumljenjem z Rusijo in Nemčijo bi bil zgrajen trden jez proti Angliji. — Ta mož se torej popolno strinja s stališčem Massabuaua.

Francoski kongregacijski zakon in njega posledice.

Francoski framašoni in njih židovski hlapci s svojim kongregacijskim zakonom niti od daleka niso dosegli svojega namena. Kakor znano, hoteli so ti »prijatelji« krščanstva najprej zadeti katoliške šole, ki so jih izborno vodili razni redovi, posebno pa jezuiti in dominikani. Vedeli so, da izhaja iz teh šol vse »zlo«, ki napoveduje »neizogiben propad« francoski republiki. A opekli so se prav pošteno. Katoliške šole vsled razpusta kongregacij nikakor niso zatrte, marveč prosperirajo še mnogo bolje nego poprej. Zunanja šola pariškega jezuitskega zavoda v Rue de Madrid ima v tem šolskem letu nad 800 učencev, število, kakoršno dosedaj še nikdar niso dosegli. Na čelu zavoda stoji sedaj mesto jezuita Ponqueta svetni duhovnik abbé Courbe, skoro vsi učitelji pa so jezuiti, ki stanujejo po zasebnih stanovanjih pod imenom abbé. — S svojo protikongregacijsko gonjo so dosegli torej samo nasprotno. Ljudstvo vé ceniti nedosegljivo prednost katoliških šol.

Senat proti italijanskemu ministertvu.

Svojedobno smo že omenili, da opozicija v ital. senatu ni zadovoljna z mnogimi novimi senatorji, ki jih je na predlog ministerstva imenoval kralj. Prvo glasovanje o novih članih se je vršilo dne 3. t. m. Pri tem in naslednjih glasovanjih je se sicer pokazala opozicija močna le 5—16 glasov, a pozneje je naraslo število opozicijonalcev na 22. Prav lahko se pripeti, da se končno kak senator odkloni, čeravno ga je imenoval kralj.

Književnost in umetnost. Repertoire slovenskega gledališča.

Danes se uprizori prvič v sezoni veličastna Wagnerjeva opera »Tannhäuser«, ki je dosegla že lani največji umetniški uspeh. Mesto obolevalega g. režiserja Nollija poje ulogo Wolframa član zagrebške opere, našemu občinstvu že dobro znani baritonist g. Bogdan pl. Vulakovič, ki si je pridobil že preteklo leto največje simpatije. Režijo opere je prevzel g. Lier. V petek, 13. t. m. se ponovi opera »Tannhäuser«. V nedeljo, 15. t. m. pa se bode predstavljala prvič na slovenskem odru prelepa Roseggerjeva narodna drama »Na sodnji dan«.

»Slovenska šolska Matica«

Knjige »Slovenske šolske Matice« za leto 1901 se že tiskajo. Društveniki dobe za to leto troje knjig, in sicer: 1. Letopis, 2. Slovenski pouk, 3. Realna knjiga (Zgodovina, I. snopič). Zaradi različnih težav, ki so v začetku s takim podjetjem združene, menda ne bo mogoče, kakor je bilo naznunjeno, razpošiljati knjig pred Božičem. Častiti društveniki se prosijo malo potrpljenja.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 10. decembra.

Za vseučilišče v Ljubljani so ministertvu potom mestnega magistrata odposlale peticije sledeče občine: Drtija, Kotre-

dež, St. Peter pri Novem mestu, Rudnik, Slap pri Vipavi, Godemarci, Ključarovi, Majšperg, Presika, Rogoznica, Dutovlje, Cerklje pri Krškem, Smartin pri Kamniku, Kapele in Sopote pri Brežicah, potem: Krajni sol. svet v Lescah ter Slovensko pevsko in bralno društvo »Triglav« v Radovljici, občine: Iška vas, Pijava gorica, Vrblenje, Vrhpolje pri Vipavi, Zminec pri Skofji Loki, Dragučevo pri Mariboru, Sv. Marjeta ob Pesnici in Bilje ter obrtna zadruga v Novem mestu.

Potresno posojilo. Magistrat ljubljanski zahteva, da se rok 3 odstotnega potresnega posojila z naraslimi obrestmi vred plača do 15. dec. t. l. Veliko bolj hvalevredno delo bi bilo, ako bi zastopnik ljubljanskega mesta povedal svojim prizadetim volivcem, kaj je storil v tej zadevi zanje, nego da bi na Dunaju napadal duhovščino in da z vidno radostjo pripušča v »Narodu« psovke, ki so letele od najljutejših sovražnikov slov. naroda na dr. Šusteršiča in na narod slovenski sploh. — Hišne posestnike ljubljanske opozarjamo, da je naznanila za četrtletno vračevanje roka brezobrestnega potresnega posojila vložiti pri c. kr. finančni prokuraturi v Ljubljani, za četrtletno vračevanje 3 odstotnega potresnega posojila pa pri mestnem magistratu ljubljanskem. Ker imajo na deželi tudi veliko brezobrestnega posojila, ki še ni odpisano in se mora v rokih vračevati, opozarjamo svoje somišljenike, naj slično akcijo tudi prično po deželi, da se doseže četrtletno vplačevanje. Umevno je pa, da je dovoljeno po postavi vsakemu prositi sleherni leto za dovolitev olajšav roka ali za odpis potresnega posojila potom c. kr. okrajnega glavarstva. Seveda mora dotičnik podpreti svojo prošnjo z dokazili, da je v resnici potreben. Naši poslanci pa imajo tu hvalevredno polje za delovanje v prid prizadetega prebivalstva in so tudi že mnogo v tem oziru po deželi dosegli.

Kot superior jezuitov v Ljubljani pride Slovenec č. p. Tomo Lempl iz Travnika, na njegovo mesto pa gre č. p. Fr. Sajovic.

Umrl je župnik in slovenski pisatelj g. Fran Marešič danes 10. t. m. ob 3. zjutraj na Lipoglavem. Pogreb bo v četrtek dopoldne. N. v. m. p.!

Stolnica ljubljanska sv. Nikolaja, ki je v nedeljo obhajala svoj patrocinijski bil zidana od leta 1701 do 1706, se bo za slovesno praznovanje dvestoletnice znotraj vsa temeljito prenovila.

Častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje je podelil deželni predsednik Jan. Zdešarju v Seničici in Jan. Penetu v Litiji.

Račun Jeranove dijaške mize za mesec november. V ljudski kuhinji dijakom za hrano je bilo plačati 339 K 2 h. za stanovanje in hrano pri zasebnikih 135 K, za manjše potrebe 13 K, skupno 487 K 2 h. Dohodki v tem času so znašali 345 K 38 h. Primanjkljaja za mesec november je torej 141 K 64 h. — Zahvaljujoč podporne Jeranove dijaške mize za izdatno pomoč, priporoča podpisani uboge dijake tudi z naprej v blagohotno podporo.

V Ljubljani, 10. decembra 1901.

Andrej Kalan,

oskrbnik Jeranove dijaške mize.

Nov ubožni zdravnik za Ljubljano. Govori se po Ljubljani, da je imenovan g. dr. Demeter vitez Bleiweis Trsteniški za ubožnega zdravnika na mesto umirovljenega g. dr. Derčarja. Čudno se nam zdi, da se je pri razpisu zahteval fizikatni izpit, kar se do sedaj še nikdar ni zahtevalo za ubožnega zdravnika. Vivat sequens!

Loterija za namene Salezijancev. Konec leta, 30. t. m., se mora vršiti žrebanje efektne loterije za »odgojevališče in zavetišče zanemarjene mladine«. Ker je še mnogo srečk nerazprodanih, bode loterijski odbor še poskušal jih zadnje dni pred žrebanjem po mestu razpečati. Ob enem prosi odbor dobrotnike, naj dobrotno naklonijo kake dobitke za to loterijo. Odborovemu pooblaščencu, ki bode raznašal srečke, blagovolite izročiti tudi primernih dobitkov. Vsem dobrotnikom toplo priporočamo to zadevo.

Odbor.

Planinski večer. »Slov. plan. društvo« priredi jutri v sredo, dne 11. t. m. drugi

poučno zabavni večer v restavraciji »Narodnega doma«. Na tem večeru bo društveni odbornik g. dr. Fran Tominešek nadaljeval svoje na zabavnem večeru, dne 27. nov. pričeto predavanje: »Jeden dan v Grintovcih«. Začetek ob 8. zvečer. Člani in društveni prijatelji so dobro došli.

Elektriška železnica po Resljevi cesti. Prošnjo šentpeterskih davkoplačevalcev, da se zgradi proga elektriške železnice tudi po Resljevi cesti do cesarja Jožefa trga, je firma Siemens & Halske z motivacijo odbila, da gmotni rezultat podjetja ne dovoljuje za sedaj spuščati se v razširjenje omrežja elektriške železnice, ker je treba na vse strani sedaj štediti in bi bila ta proga nekaka konkurenca sedaj zgrajeni progi do kolodvora. Pri tej priliki moramo pa pripomniti, da je vožnja zelo draga ter pričakujemo, da bo občinstvo samo prisililo podjetje, da zniža z novim letom sedanji tarif na 10 v. ali 5 kr. za poljubno vožnjo po mestu, od enega kolodvora do drugega pa za 20 v. ali 10 kr. Abonement karte so tudi predrage, ker velja sedaj ena 110 K ali 55 gold. Številka ta bolj govori, kot vsaka beseda.

Novo društvo. V Radečah pri Zidan, mostu snujejo novo pevsko in tamburaško društvo »Kum.«

Tatvina. Posestniku Jan. Pirnatu iz Dravelj je dne 4. t. m. neki neznanec na kamniškem kolodvoru prerezal telovnik in mu izmaknil denarnico z 8 ali 9 desetaki. Sumljiva sta dva sopotovalca, ki sta v istem času radi dveh vinarjev uprizorila razpor.

Na včerajšnji semenj je bilo pri gnanih 698 konj in volov, 230 krav in 85 telet. Skupaj 1013. Kupčija je bila srednja, ker so bili samo domači kupci.

Mejnarodna panorama na Pogačarjevem trgu ima vsak teden več obiskovalcev. Toliškega zanimanja pa podjetje tudi v obilni meri zasluži, kajti kdor je videl recimo najnovejši ciklus podob, mora priznati, da javna kritika nikakor ne pretirava s svojo pohvalo. Za prihodnji teden se napoveduje Neapol z Vezuvom.

Ljubljanske novice. Nedeljski počitek. Čuje se, da namerava c. kr. dež. vlada po novem letu v zadevi nedeljskega in nadomestnega počitka izdati novo odredbo in sicer za pekovske delavce in trgovske uslužbence. — Žid v »Meščanski godbi«. Po mestu se širi govorica, da je vodstvo »Meščanske godbe« angaževalo nekega žida za godca. Ako so te govorice resnične, potem je dolžnost »Meščanske godbe«, da ta svoj korak takoj popravi, kajti o ljubljanski »Meščanski godbi«, v kateri bi godel žid, bi vsi tisti, ki imajo v sebi količjak antisemitizma, morali izreči ostro sodbo. — Prehitra vožnja elektriške železnice. Včeraj bi elektriška železnica skoro zopet povzročila veliko nesrečo. Na Vodnikovem trgu vozi elektriška železnica skoro tik trotoirja. Včeraj popoldne je neka kmetica šla preblizu tira po trotoirju. Železnica jo je vrgla proti Nagyjevemu trgovini in jo pobila po glavi. — Opeharjeni židje. Sleparska igralca s kartami, o katerih smo poročali, da se je ljubljanski policiji posrečilo ju prijati, sta opeharila skoro vse židovske trgovske agente, kar jih potuje skozi Ljubljano, Trst, Gradec, Inmost, Linec. Glavno polje so jima bili Karlovi vari na Češkem. Konstatovale se je že do sedaj velikanska svota ogoljufanega denarja. Sleparska sta na ta način, da je Böhm igral na sleparske karte, Marone pa se je pridružil in pričel staviti. Böhm je tudi izgubljal, a le na — korist Maronetovo. Denar sta si razdelila. — »Kunština« sta hotela biti dva Kočvarja, ker sta mislila iti meni nič tebi nič v Ameriko. Prišla sta do Ljubljane. Od tod sta šla pač v Vižmarje, od koder sta se baje hotela peljati v Gradec. No žandarju to ni hotelo v glavo, pa jih je pripeljal na Žabjak v Ameriko. — Havelok je pomotoma (?) ukradel neki delavec tesarskemu mojstru pri zgradbi justične palače. Sreča je hotela, da je okradeni dobil havelok nazaj, tat je pa prišel pod stočko. — Trdosrčen oče. Janez Jerše, mizar pri kranjski stavbeni družbi, je z volovsko žilo silno pretepel svojega dveletnega otroka in mu zadal težko telesno poškodbo. — Povožila bi včeraj elektriška železnica skoro tovorni voz, s katerim je zapeljal na

Zaloški cesti hlapec I. Modic na progo elektriške železnice. — Umrli je podpolkovnikova hči Luiza Giberti in na Dunajski cesti št. 19. Frančiška Štiller.

Isterski deželni zbor se skliče začetkom januarja v Koper. Zborovanje se bo vršilo v veliki dvorani palače grofa Tacco.

Deželnozbornske volitve v Istri in na Goriškem. Pri včerajšnji volitvi za veleposestvo istersko so bili izvoljeni z 51 glasovi nastopni kandidati italijanskega političnega društva za Istro: dr. Josip Bubba, Andrej Davanzo, dr. Viljem Varetton, markiz Jurij Polesini in dr. Almerigo Ventrella. Protikandidatov ni bilo postavljenih. — Včeraj se je vršila tudi volitev za italijansko veleposestvo gorisko in so bili izvoljeni dosedanji poslanci dr. Alojzij Payer s 74 glasovi ter conte Jakob Panigaj in dr. Fr. Verzeznassi z 72 glasovi. Tri glase je dobil Iv. Krst. de Stabile.

Izpred tržaškega porotnega sodišča. V soboto se je vršila razprava pred tržaškim sodiščem proti 46letnemu Rihardu Camberju, novinarju v Trstu, obtoženemu razžaljenja časti potom tiska. Tožil ga je dr. Spadoni. Na podlagi izreka porotnikov je bil Camber spoznan krivim in obsojen na tri tedne zapor. — Obtoženec si je pridržal pravico do priziya.

Razpisani učiteljski službi. Do dne 10. jan. sta v definitivno popolnitev razpisani učni mesti na štirirazrednici v St. Vidu in na trirazrednici v Šiški. — Prošnje sprejema okr. sol. svet za ljubljansko okolico.

Velik požar v Ameriki. V Ameriki je pogorela skoro polovica mesta Thomas. Tudi nekaterim Slovencem je pogorelo mnogo poslopij. Pogorelo je And. Suderju, Janezu Mcharju in Tomažu Lahajnarju.

Ponudbena razprava. Na postaji Knittelfeld na državni železnici nameravajo pri ondotni delavnici zgraditi novo kovačnico. Stavbeni stroški so proračunjeni na 73.100 kron. Ponudbe naj se upošlejo do 13. januarja ravnateljstvu državnih železnic v Beljaku.

Za prevažanje živine in mesa na avstrijskih državnih železnicah je izdala železniška uprava poseben »Cours-Buch«, veljaven za zimsko dobo 1901/1902. V tej knjigi, ki bo odselej redno izhajala v maju in oktobru ter se dobivala pri tvrdki O. Maass' Söhne, Dunaj L, Wallfischgasse 10, za ceno 1:20 K, sta dva oddelka. V prvem se nahajajo vse določbe za transport živine in mesa, v drugem pa vozni red onih vlakov, ki so najpripravniji za prevažanje živine.

Opozarjamo svoje bravce, da bo žrebanje 34 državne dobrodelne loterije že 12. decembra t. l. Srečke po 4 K za to loterijo, katere prvi dobitnik znaša 200.000 K, in ima zraven še 16.403 znatnih dobitkov po 20.000 K, 10.000 K, 5.000 K, 2.000 K itd., se dobe, kakor smo že v nekem prejšnjem listu omenjali, po tobačnih trafikah, v loterijah, pri menjavih itd.

Kotiček za liberalce. Dr. Šusteršič mora toraj iti! Dobili smo pismo, v katerem to zahteva nekaj dunajskih dijakov, kateri so se menda politike od Malovrha učili. »Narod« in »Edinost« sta bila toliko »duhovita«, da sta to izjavo prinesla med političnimi članki. Podpisov pa nista prinesla. Tudi nam so jih zamolčali. Mi smo šele po odločni zahtevi dobili imena teh dijakov. Torej »možje«, ki zahtevajo, da naj dr. Šusteršič odstopi, so sledeči »sinovi Muz«: Andrej, Avsec, Azman, Bähler, Bernot, Bračko, Celestina, Dolenc, Ferjančič, Gnjezda, Gregorec, Grošelj Pavel, Grošelj Rudolf, Hacin, Heric, Hočvar, Holeček, Jenko, Jerala, Kobal Ant., Kobal Fran, Kobal Rud., Klopčič Lud., Kosi, Košenina, Kozina, Kraigher Ah. Kunc, Küssel, Marinšek, Megušar, Novak And., Ozmeč, Petrič, Pirc, Poznik, Preindl, Pušenjak, Serbec, Spindler, Stojec, Sušek, Svetlin, Švabnik Janko, Šavnik Pavel, Šter, Troha, Valenčič, Valenčič Vidmar, Vodopivec, Zevnik, Zupančič And. Zupančič Evgen. Priobčujemo jih, da so prisiljeni, še enkrat premišljevati, kako neumnost so naredili. Njih stariši jim naj pa pišejo, da se naj pridno uče! Pojdite no, mladeniči, in se učite, pa ne od Malovrha! Šusteršiča naj oni sodi, ki ga je volil. Liberalci sploh ga niso volili, in njemu mora biti vseeno, kar oni o njem govorijo. Nam se zdi, da ti dijaki ne vedo, da je dr. Šusteršiča volilo 38.000 mož. Naj vzamejo to naznanje kot — dopolnilo svojemu nepopolnemu demovinoznanstvu!

Društva.

(Narodna čitalnica v Celju) priredi, kakor po navadi, dné 31. dec. 1901 »Silvestrov večer« z jako raznovrstnim zanimivim vsporedom. — Dne 19. jan. 1902 pa priredi plesni venček. Vabila k temu posleđnjemu se bodo razposlala takoj začetkom jan. Z ozirom na to, da je »Silvestrov večer«, domač familjaren večer, imajo k ta istemu pristop le društveni člani ter člani »Celjskega Sokola«, »Celjskega pevskega društva« in »Delavskega podpornega društva«. Vsakdo drugi, ki hoče kot gost ali sam priti ali po kakem društvniku vpeljan biti, mora imeti posebno dovoljenje »Čitalniškega odbora«. Toraj brez izkaza, da je ud tega ali onega društva, oziroma brez posebnega povabila ne more nikdo na društveni večer. Zbog stroge kontrole, da se ne vtihotapi kak nepoklican gost, bodo reditelji iz vseh društev. Odbor.

(Jugoslovanski klub »Slovan-ske Besede« na Dunaju) (I. Breuner-strasse 7) priredi domačo zabavo v četrtek 12. t. m. Na programu je tudi predstava »Snubac-a«, šale v enem dejanju Čehova. Uloge so v rokah gospe Reisner-Ogrinčeve, gg. Urbančiča in Prijatelja.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo: Gosp. Sim. Žužek, župnik v Vodicah, 20 K. — Gospod F. Košir, župnik na Colu, 10 K. — Vesela družba ob godovanju gospe Lenjerjeve v Žireh 7 K 80 h. Bog plačaj!

Jutri javno predavanje

gosp. dr. I. Janežiča
v »Katoliškem Domu«,
Začetek ob 1/8. uri zvečer. — Vstop prost.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 10. decembra. Rusini so svoj vseučiliški predlog zopet zapostavili, tako, da utegne priti že danes v razpravo načrt o kmečkih stanovskih zadrugah.

Dunaj, 10. dec. (C. B.) Poslanska zbornica je danes nadaljevala razpravo o budgetnem provizoriju. Po govoru posl. Choca je bila debata zaključena. Glavna govornika sta contra Plaček, pro Dzieruszycki. Sedaj govori prvi.

Dunaj, 10. dec. V parlamentarnih krogih se govori, da je včerajšnja grožnja Körberjeva izšla vsled inicijative krone. Merodajni krogi so prepričani, da se s sedanjim parlamentom in sedanjo ustavo ne da doseči rešitev avstroogrske nagodbe. Nemci so bili na včerajšnjim govorom ministerskega predsednika jako ogorčeni in pričakovalo se je, da vsled groženj ostro nastopijo proti vladi. To se pa ni zgodilo, ker se boje, da se grožnje ne vresničijo. Čuje se, da imajo merodajni krogi že izdelano novo ustavo, po kateri se število poslancev zmanjša, poslovni red pa tako poostri, da onemogoči vsako obstrukcijo.

Dunaj, 10. decembra. Dunajski podžupan dr. Neumayr je obsojen na tisoč kron globe, ker je razžalil znanega dr. Offenheima, s katerim se ni hotel biti.

Trst, 10. dec. Otvoritev železniške proge Trst-Buje bode 5. januarja.

Trst, 10. dec. K shodu za laško univerzo v Trstu pride prihodnjo nedeljo tudi deputacija iz Zadra.

Zagreb, 10. dec. Včeraj se je v saboru pričela adresna debata. Tudi združena opozicija je predložila adresni načrt.

Karlovac, 10. dec. Mestni blagajnik Orešković se je ustrelil. Defravdiral je 10.000 kron.

Kutnagora, 10. dec. Porotniki so izjavili predsedniku porotnega sodišča, da pri razpravah ne bodo sodelovali, ako bi pri češki razpravi se prebral kakoršnikoli nemški spis.

Krakov, 10. decembra. Radi razžaljenja profesorja kemije so relegirani vsi slušatelji prvega leta.

Budimpešta, 10. dec. Razširjajo se vesti, da je defravdant Kečkemety na potu v Brazilijo.

Poznanj, 10. dec. Poljski urednik Rakowski je radi kritikovanja pruske vlade obsojen v dveletno ječo, založnik časopisa »Praca« na šest tedensko ječo.

Zofja, 10. decembra. Prijeli so glasovitega Halju, morilca Stambulovega. Revizija Stambulovega procesa se ponovi.

Videm, 10. decembra. Ubeglega dunajskega židovskega odvetnika Mandla, ki je poneveril veliko svoto in zapustil ogromno dolgov, je tukajšnja policija prijela.

Haag, 10. decembra. Iz koncentracijskih taborišč burskih žen in otrok se čuje, da je umrljivost dosegla 40 odstotkov.

London, 10. decembra. Iz Pretorije poročajo: Oddelki generala Bothe so večinoma razkropljeni in so se umaknili proti severovzhodu in jugu. Dewet zapoveduje oddelku 1000 mož. Severno od delagoaške železnice Burom od strani Angležev ne preti nikaka nevarnost, ker jih nihče ne nadleguje in imajo vsega dovolj. Zgradba stretnic napreduje in se kaže njih velik vspeh.

Zitne cene

dné 9. decembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad 1902	K 8.89	do	8.90
Rž za pomlad 1902	7.63	7.64	
Koruza za maj-junij 1902	5.86	5.87	
Oves za pomlad 1902	7.82	7.83	

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april 1902	K 8.69	do	8.70
Rž za april 1902	7.35	7.36	
Oves za april 1902	7.53	7.54	
Koruza za maj 1902	5.57	5.58	

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8.40	do	9.05
južne žel.	8.55	8.55	
Rž	7.45	7.65	
Ječmen	7.20	8.60	
ob Tisi	6.75	7.75	
Koruza ogerska, stara	5.80	5.90	
nova	5.45	5.55	
Činkvant	6.75	7.15	
stara	6.39	6.50	
nova	7.65	7.85	
Oves srednji	7.75	10.75	
Fizol			

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Dn	Cas opazovanja	Stanje bora-metra v mm	Temperatura po Celziju	Vetravi	Nebo	Padačina v 24 urah
9	9. zveč.	728.3	6.5	sl. sever	oblač.	
10	7. jut.	724.3	4.0	sl. svzh.	megla	2.3
	2. popol.	724.9	3.2	sl. sever	oblač.	
Srednja včerajšnja temperatura 6.7°, normale: -0.9						

Dunajska borza.

Dné 9. decembra.

Skupni državni dolg v notab	99.05
Skupni državni dolg v srebru	96.95
Avstrijska zlata renta 4%	118.90
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	95.95
Ogerska zlata renta 4%	118.70
Ogerska kronska renta 4%, 200	94.05
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1603.—
Kreditne delnice, 160 gld.	652.—
London vista	239.35
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. 117.17/2	

20 mark	23.44
20 frankov (napoleonor)	19.07
Italijanski bankovci	93.65
C. kr. cekini	11.32
Dné 9. decembra.	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	190.—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	171.50
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	96.40
Tisine srečke 4%, 100 gld.	145.50
Dunavske vravnave srečke 5%	266.75

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105.75
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94.60
Prioritetne obveznice državne železnice	434.—
južne železnice 3%	311.50
južne železnice 5%	118.15
dolenjskih železnic 4%	—
Kreditne srečke, 100 gld.	407.—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	500.—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	49.75
Ogerskega	24.—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	17.—
Rudolfove srečke, 10 gld.	64.50

Selmove srečke, 40 gld.	222.—
St. Genois srečke, 40 gld.	257.—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	73.—
Ljubljanske srečke	—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	264.—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5560.—
Akcije trnškega Lloydja, 500 gld.	818.—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	71.—
Splošna avstrijska stavbinska družba	148.50
Montanska družba avstr. plan.	397.—
Trboveljska prometarska družba, 70 gld.	420.—
Papirnih rubljev 100	253.25

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za srupe pri izrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako trebanje.
Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvari,
potem o kuranih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocoga
obvestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.